

Nr 2.

Av herr Nilsson i Kristinehamn m. fl., angående beredande åt enskilda av statslån till kontantinsatser i bostadsrättsföreningar.

Under rådande bostadskris ha bostadsrättsföreningarna kommit att spela en betydande roll i strävandena att säkra landets bostadsförsörjning. I städer och tätbebyggda samhällen landet runt ha flerfamiljhus uppförts av bostadsrättsföreningar eller fastigheter, som uppförts av enskilda, ombildats till bostadsrättsföreningar. Betydande medborgargrupper ha genom köp av bostadslägenheter i sådan förening ordnat sin bostadsfråga.

Emellertid är det inte alla förunnat att på denna väg kunna skaffa sig en tidsenlig bostad. Den kontanta insats på 5—15 % av lägenhetens värde, som bostadsrättsföreningarna äro nödsakade avkräva vederbörande lägenhetsspekulanter, lägger för många oöverstigliga hinder i vägen. Åtskilliga ha väl haft möjlighet att spara ett kapital, som kunnat komma till användning för köp av en bostadslägenhet. Andra kunna kanske skaffa sig borgen för ett lån bland arbetskamrater eller vänner. Men för ett mycket stort antal finnas icke dessa möjligheter. Detta gäller framförallt de unga människor, som sätta bo och som redan genom bosättningen ådraga sig skulder. För många av dessa ter det sig säkerligen äventyrligt att öka skuldbördan även genom lån till en insats uti en bostadsrättsförening, vilket lån måste förräntas efter en ganska hög ränta och amorteras relativt snabbt. Det är kanske heller inte alltid så lätt att finna villiga borgensmän under sådana förhållanden.

Statsmakterna hava som bekant under senare år på mångahanda sätt medverkat till lösandet av bostadsfrågor av olika slag. Under den nuvarande krisen har detta skett i större utsträckning och på ett generösare sätt än någonsin tidigare. Det kan emellertid ifrågasättas, om det inte finns fog för att statens ordnande och hjälpande hand utsträcket även till dem, som gärna skulle önska lösa sin bostadsfråga genom köp av en lägenhet uti en bostadsrättsförening, men som av ekonomiska skäl icke se sig någon möjlighet härtill på grund av ovan angivna förhållanden. Detta skulle kunna ske, synes det, efter ungefärligen samma principer, som kommit till användande i fråga om bosättningslånen. Genom uppläggande av en särskild lånefond för förmedling av lån till insatser uti bostadsrättsförening skulle genom statsmakternas försorg ingen behöva se sig urständ-satt att på denna väg skaffa sig bostad. En sådan statlig låneverksamhet skulle också komma de sämst ställda till godo och framförallt bli ett verk-samt stöd för unga människor vid familjebildningen.

En låneverksamhet av detta slag skulle säkerligen hava flera goda verkningar med sig. Den regelbundna amorteringen av lånet utgjorde ju i själva verket ett sparande. Psykologiskt vore det säkerligen heller icke värdelöst, att allt större grupper av medborgare bleve ägare av den egna bostaden och komme att känna sig som sådana.

För att en låneverksamhet av detta slag skall fylla en verklig uppgift erfordras dock, att lånens förräntning och amortering icke blir för betungande. Jämsides med detta lån har ju nämligen bostadsrättsinnehavaren andra amorteringsskyldigheter för sin bostad. Lånen måste därför utlämnas mot en låg ränta och ges en relativt lång löptid.

Riskerna med en låneverksamhet av angivet slag synas mycket väl kunna överskådas. Tillräcklig kontroll kan lätt erhållas. Exempelvis torde bostadsrättsföreningarna kunna anlitas som förmedlingsorgan. De kommunala instanser, som redan finnas för bosättningslånen, kunna eventuellt beredas tillfälle att yttra sig även om det klientel, som kan komma i fråga för erhållande av dessa lån.

Mot en låneverksamhet av detta slag kan kanske den invändningen göras, att samma resultat skulle kunna ernås genom en höjning av de statliga tertiärlånens övre gräns. En så radikal åtgärd torde emellertid icke vara erforderlig. Som redan framhållits, torde många utan svårighet själva kunna åstadkomma medel till erforderlig kontantinsats. Det är säkerligen därtill värdefullt, att köparen av en lägenhet uti en bostadsrättsförening känner med sig, att han på ett eller annat sätt gjort en prestation för sin bostad och inte bara haft att flytta in och erlægga årsavgift.

Det finns anledning befara, att staten och kommunerna för framtiden måste ägna en helt annan uppmärksamhet åt bostadsbehovets tillgodoseande än vad som hittills varit nödigt. Här skisserade plan skulle säkerligen kunna bli ett gott stöd i detta arbete.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning — antingen genom redan befintligt organ eller genom särskilda sakkunniga — av frågan om på vilket sätt lån kan beredas enskilda till kontantinsatser uti bostadsrättsföreningar och formerna för en sådan verksamhet samt att av utredningen eventuellt föranlett förslag snarast måtte föreläggas riksdagen.

Stockholm i januari 1943.

Gustaf Nilsson,
Kristinehamn.

Sven Andersson,
Göteborg.

Nils A. Larsson
i Östersund.
